

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Γ΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

Κείμενο 1

Απόσπασμα από άρθρο της Geneviève Clastres, επιμέλεια Β. Παπακριβόπουλος, πηγή: <https://www.avgi.gr/insets/10907>, Monde Diplomatique, 3.2.2020.

Κάθε χρόνο περίπου πενήντα φυσικά τοπία ή τοποθεσίες πολιτιστικού ενδιαφέροντος καταθέτουν την υποψηφιότητά τους προκειμένου να ενταχθούν στον κατάλογο της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς και να αναγνωρισθεί η ανάγκη προστασίας τους προς όφελος ολόκληρης της ανθρωπότητας. Ωστόσο, χορηγώντας την πιστοποίηση, η UNESCO επηρεάζει έντονα τις τουριστικές ροές. Το τουριστικό ρεύμα είναι οικονομικά αποδοτικό, μπορεί όμως να αποδειχθεί και καταστροφικό.

«Ξαφνικά, το Αλμπί άρχισε να υπάρχει στον παγκόσμιο χάρτη. Η ένταξη της επισκοπικής πόλης στην παγκόσμια πολιτιστική κληρονομιά της UNESCO [Οργανισμός του ΟΗΕ για την εκπαίδευση, την επιστήμη και τον πολιτισμό] πραγματοποιήθηκε στις 31 Ιουλίου 2010. Το επόμενο πρωί πλήθη συνέρρεαν στην πόλη: ο κόσμος έκανε παράκαμψη για να έρθει να τη δει». Η Μαρί Εβ Κορτές, διευθύντρια Πολιτιστικών Υποθέσεων, Πολιτιστικής Κληρονομιάς και Διεθνών Σχέσεων του Αλμπί, θυμάται πολύ καλά εκείνη την ημέρα που άλλαξε τη ζωή της πόλης με τα κτήρια από κόκκινα τούβλα και τους 52.000 κατοίκους. Έκτοτε, ο αριθμός των τουριστών υπερδιπλασιάστηκε: από 700.000 σε 1,1 εκατομμύρια το 2011, σε 1,5 εκατομμύρια το 2016, σε κάπως λιγότερους το 2017...

Η ένταξη στον κατάλογο της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς συμβάλλει στην αύξηση της αναγνωρισιμότητας και της καθιέρωσης τόπων που ήδη παρουσιάζουν υψηλή επισκεψιμότητα. Ωστόσο, όντως υπάρχει ένα «φαινόμενο UNESCO». Η Μαρία Γκραβαρί - Μπαρμπάς, διευθύντρια της έδρας UNESCO Πολιτισμός, Τουρισμός, Ανάπτυξη στο Πανεπιστήμιο Παρίσι 1 (Πάνθεον - Σορβόννη) διευκρινίζει: *«Η πιστοποίηση αποτελεί την εγγύηση της ποιότητας του τόπου είτε πρόκειται για τοπίο είτε για τοποθεσία πολιτισμικού ενδιαφέροντος. Για τους δυνητικούς επισκέπτες αποτελεί μια αναγνώριση».*

Προκειμένου να ανταποκριθεί στις επιπτώσεις της ένταξής του στην παγκόσμια πολιτιστική κληρονομιά, το Αλμπί αναγκάστηκε να εκπονήσει ένα σχέδιο διαχείρισης. Αποσκοπούσε στη διαφύλαξη της εξαιρετικής και οικουμενικής αξίας της προστατευόμενης τοποθεσίας, αλλά ταυτόχρονα και στη μακροπρόθεσμη συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων μερών ώστε να μην μετατραπεί η πόλη σε μουσείο. Όπως εξηγεί η Μαρία Γκραβαρί - Μπαρμπάς, «μερικές φορές, εξαιτίας υπερβολικά καλών προθέσεων, η ένταξη στην παγκόσμια πολιτιστική κληρονομιά μπορεί να αποδειχθεί προβληματική». [...]

Πρόκειται για χαρακτηριστική περίπτωση της διττής φύσης του τουρισμού: προωθείται και ενθαρρύνεται επειδή φέρνει συνάλλαγμα, οικονομική ανάπτυξη και ελπίδες, γίνεται όμως επικίνδυνος μόλις ανατραπούν οι ισορροπίες. Οι επισκέπτες καταστρέφουν τις τοποθεσίες που λατρεύουν (απογύμνωση του εδάφους γύρω από τα μενίρ του Καρνάκ με αποτέλεσμα να τίθεται σε κίνδυνο η σταθερότητά τους, διάβρωση των μονοπατιών του Πυί ντε Ντομ, φθορές στο σπήλαιο του Λασκώ, υπερβολικός αριθμός τουριστών που προκαλεί φθορές στο Μάτσου Πίτσου...) και προκαλούν την αγανάκτηση των κατοίκων που τους περίμεναν.

Κείμενο 2

Από το βιβλίο του Ηλία Βενέζη «Στις ελληνικές θάλασσες», Μυθιστόρημα του Ιονίου και του Αιγαίου, εκδ. Βιβλιοπωλείο της Εστίας, Αθήνα, 1973.

Το νησί έχει κυριολεκτικά λεηλατηθεί. Από τη ζωγραφική, απ' τους τουρίστες, απ' τους Αθηναίους εισβολείς του καλοκαιριού. Τι να γυρέψει κανείς πια απ' τη Μύκονο ύστερα από τόση λεηλασία; Κι όμως, το ταξίδι για τη Μύκονο, το όραμά της, είναι φωτιά που καίει, φωνή μυστική, δύναμη σαν τον έρωτα. Είναι μια ανάγκη που δεν έχει να κάμει τίποτα με το σώμα, με τις αισθήσεις. Είναι μια λειτουργία ψυχική αυτή η έλξη, ένας δαίμονας που σε φωνάζει να ενδώσεις –όχι για να χαρείς, όχι για να κερδίσεις μια νίκη, ένα θέαμα, μια μορφιά, μια λύτρωση. Αλλά το εναντίον, για να βασανιστείς μες στην αίσθηση της ύλης που αποπνευματώνεται, μιας διάρκειας συνθεμένης από φως, από αγέρα και απ' τα έρημα λεοντάρια της Δήλου. Αναπολώ τόσα τοπία του ξένου κόσμου που αξιώθηκα να δω: τα μεγάλα, φλογισμένα φθινοπωρινά δάση της Νέας Αγγλίας, την ατέλειωτη περιοχή των μεγάλων λιμνών της αμερικανικής ηπείρου, τους καταρράχτες του Νιαγάρα, το εξάισιο μεγάλο φαράγγι, το Γκράν Κάνυον, τα βουνά του Κολοράντο, τις όχθες του Μισσισιπή, την

έρημο του Νέου Μεξικού, τον κόλπο του Μεξικού, τις λευκές νύχτες του Λένινγκραντ, πλάϊ στον Νέβα, τον Ειρηνικό, την Αφρική. Υπάρχει μεγαλείο και ομορφιά σ' όλα αυτά, όραμα συντριπτικό. Όμως τίποτα απ' όλα αυτά δεν παραβάλλεται με τούτο το άσπρο, αιγαιοπελαγίτικο νησάκι. Όλα εκεί είναι κάτι συγκεκριμένο, δύναμη της Δημιουργίας. Όλα εδώ είναι αφαίρεση διαρκής, αποπνευμάτωση της ύλης. Εκτός από τον Όλυμπο, από την κορυφή του, πουθενά το θείο στην Ελλάδα δεν αποκαλύφθηκε τόσο όσο εδώ, μέσω του φωτός, στη Μύκονο και στη Δήλο. Αλλά αυτό το πνεύμα που πνέει πάνω απ' τα δυό νησιά, που βρέχει επί δικαίους και αδίκους, που φαίνεται να είναι στο χέρι του καθενός να το αισθανθεί, πόσο αλήθεια είναι δυσπρόσιτο, ορμητικό. Πόση προετοιμασία της ψυχής χρειάζεται, πόση ευλογία –για να μη γίνει να περάσεις απ' τη Μύκονο και τη Δήλο και φύγεις τόσο έρημος όσο όταν πήγαινες.

Κείμενο 3

Ο Μύλος του Παπά

Βασίλης Κατσαβός, μυθιστόρημα «Ανταριασμένα Χρόνια», Αθήνα: 1984.

Ο Μύλος του Παπά ήταν ένας παλιός, πολύ παλιός, και σχεδόν ξεχαρβαλωμένος νερόμυλος. Σε μια εποχή που οι κίλυντροι και η πετρελαιομηχανή είχαν αχρηστέψει όλους τους παλιούς μύλους, ετούτος εδώ εννοούσε να αντιστέκεται πεισματικά στους νέους καιρούς. Και άμα έμπαινε το καλοκαίρι έβαζε μπροστά τη μεγάλη σμυριγδόπετρα και άλεθε με κείνο το άπαυο και μονότονο τραγούδι του. Δε σταματούσε παρά αργά το Χειμώνα που ο κόσμος εξαντλούσε τα γεννήματά του, και πια δεν του έφερναν αλέσματα.

Η αλήθεια είναι πως έβγαζε το αλεύρι λιγάκι χοντρούτσικο, και άλεθε τόσο αργά, που δεν ήταν να μη λογαριάσεις το χασομέρι. Όμως παρόλο τούτο ο κοσμάκης από τα γύρω χωριά τον προτιμούσε από τους κυλιντρόμυλους. Όχι μονάχα γιατί είχε φθηνότερο αλεστικό, ούτε και μόνο από μια παμπάλαιη συνήθεια που του ήταν πολύ αγαπητή, αλλά γιατί εδώ του δίνονταν η ευκαιρία να κοσμανταμωθεί, να πει τα βάσανά του με την ησυχία – του, να τσουγκρίσει κάνα ποτήρι με ρακί, και τελοσπάντων να το ρίξει όξω μια φορά.

Ήταν καταχωνιασμένος βαθιά στη ρεματιά που βροντοκοπούσε αφρισμένη Χειμώνα – Καλοκαίρι, ανάμεσα σε παμπάλαια θεόρατα πλατάνια. Την Άνοιξη ο τόπος ανθοβολούσε οργιαστικά και σύννεφα οι πολύχρωμες άβλαβες πεταλούδες φτεροκοπούσαν ανέμελα. Είχε τότε τόση ομορφιά και τόση χάρη ο τόπος, που εδώ

ξεχύνονταν όλη η πολιτεία για να γιορτάσουν την πρωτομαγιά, και εδώ έκαναν τις ημερήσιες εκδρομές – τους τα σχολεία.

Τώρα ο μύλος έστεκε βουβός, σταματημένος, θεοσκότεινος. Και στα ψηλά πλατάνια με τα γυμνά κλαδιά σφύριζε οργισμένα το άγριο ξεροβόρι.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 20)

Για ποιους λόγους, σύμφωνα με το Κείμενο 1, το Αλμπί αναγκάστηκε να εκπονήσει ένα σχέδιο διαχείρισης των τουριστών; Να απαντήσεις σε 70 περίπου λέξεις.

Μονάδες 20

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 35)

Ερώτημα 1° (μονάδες 15)

«Τι να γυρέψει κανείς πια απ' τη Μύκονο ύστερα από τόση λεηλασία;» Να απαντήσεις σε 50-60 λέξεις στην ερώτηση που θέτει ο συγγραφέας στο Κείμενο 2 αξιοποιώντας σχετικά νοήματα που αναδεικνύουν τις ομορφιές και ιδιαιτερότητες του νησιού.

Μονάδες 15

Ερώτημα 2° (μονάδες 10)

Να εξετάσεις τον βαθμό στον οποίο αποδεικνύεται ικανοποιητικά – πειστικά η θέση που διατυπώνεται στην εισαγωγή του Κειμένου 1 τεκμηριώνοντας την απάντησή σου.

Μονάδες 10

Ερώτημα 3° (μονάδες 10)

Στο Κείμενο 2 πρόθεση του συγγραφέα είναι να κατευθύνει/επηρεάσει τον αναγνώστη, προκειμένου να υιοθετήσει μια θετική στάση προς το νησί που περιγράφει. Να εξηγήσεις με συντομία πώς η χρήση αξιολογικών επιθέτων, η επιλογή του πρώτου και δεύτερου ενικού ρηματικού προσώπου, η αντίθεση και η μεταφορική λειτουργία της γλώσσας υπηρετούν την παραπάνω πρόθεση.

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 15)

Τι συμβολίζει, κατά τη γνώμη σου, ο μύλος για τον οποίο γίνεται λόγος στο Κείμενο 3, ποια στάση φαίνεται να παίρνει απέναντί του ο αφηγητής και με ποια εκφραστικά μέσα αυτή αποτυπώνεται; Πιστεύεις ότι τέτοιοι μύλοι και γενικά χτίσματα του παρελθόντος πρέπει σήμερα να τα διατηρούμε; Ανάπτυξε την ερμηνεία σου σε 150-200 λέξεις.

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 30)

Υπόθεσε ότι συμμετέχεις ως μαθητής/-τρια – εκπρόσωπος της μαθητικής κοινότητας του σχολείου σου σε συνεδρίαση του δημοτικού συμβουλίου της πόλης ή της περιοχής σου. Θέμα της συζήτησης είναι η προώθηση του αιτήματος να ενταχθεί ένα παραδοσιακό μνημείο της περιοχής σου στον κατάλογο της πολιτιστικής κληρονομιάς της Ουνέσκο. Σε 300-350 λέξεις να εκθέσεις τεκμηριωμένα τη συμφωνία ή τη διαφωνία σου με το αίτημα. Στην ομιλία σου μπορείς να αξιοποιήσεις στοιχεία από τα κείμενα αναφοράς.

Μονάδες 30